

УДК 336.764.2

Глуша А. С.*a.hlusha@nubip.edu.ua, ORCID ID: 0009-0009-4095-3758**аспірант, Національний університет біоресурсів**і природокористування України, м. Київ*

СТАН, СТРУКТУРНІ БАР'ЄРИ ТА ДВОЕТАПНА МОДЕЛЬ РОЗВИТКУ ОРГАНІЗОВАНОГО СТРОКОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ

Анотація. У статті оцінено стан організованого строкового ринку в Україні та обґрунтовано двоетапну модель його інституційного становлення. Показано, що вітчизняна економіка, належачи до провідних світових експортерів зернових та олійних культур, управляє ціновим ризиком сировинного експорту переважно через зарубіжну біржову інфраструктуру, оскільки внутрішній ринок деривативів залишається інституційно несформованим. Розрахункові ціни на українське зерно орієнтуються на котирування світових бірж, унаслідок чого виробники приймають цінові сигнали, сформовані поза національним ринком, позбавлені можливості хеджування на власному майданчику. Проаналізовано інституційно-правове поле, оновлене Законом України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки», який запровадив сучасну класифікацію похідних інструментів за способом виконання та видом базового активу, проте не забезпечив автоматичного формування ліквідного ринку. Установлено, що організована торгівля характеризується домінуванням наявного сегмента над строковим та переважанням аукціонних механізмів над контрактними. Обґрунтовано двоетапну модель розвитку, у якій перший етап передбачає запуск розрахункових ф'ючерсів за мінімальних інфраструктурних вимог, а другий охоплює впровадження поставних контрактів із мережею сертифікованих складів. Систематизовано структурні бар'єри розвитку ринку за інституційно-правовою, інфраструктурною, ринковою та інформаційно-поведінковою природою й запропоновано інструменти їх подолання. Розкрито механізм передавання світових цінових шоків у внутрішні ціни та стабілізаційну функцію хеджування. Оцінено сукупний потенціал строкового ринку за сегментами базових активів і визначено перспективи його реалізації в контексті повоєнної відбудови, європейської інтеграції та диверсифікації ринків збуту аграрної продукції.

Ключові слова: організований строковий ринок; ф'ючерсний контракт; хеджування; ціновий ризик; біржова інфраструктура; структурні бар'єри; продовольча безпека; аграрний експорт.

Hlusha Andrii*a.hlusha@nubip.edu.ua, ORCID ID: 0009-0009-4095-3758**Postgraduate, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Kyiv*

STATE, STRUCTURAL BARRIERS AND A TWO-STAGE MODEL OF ORGANIZED DERIVATIVES MARKET DEVELOPMENT IN UKRAINE

Abstract. The article assesses the state of the organized derivatives market in Ukraine and substantiates a two-stage model of its institutional development. It is shown that the national economy, being one of the world's leading exporters of grain and oilseeds, manages the price risk of raw-material exports mainly through foreign exchange infrastructure, since the domestic derivatives market remains institutionally underdeveloped. Settlement prices for Ukrainian grain are oriented toward

© Глуша А. С., 2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

the quotations of global exchanges, so producers accept price signals formed outside the national market without the possibility of hedging on their own platform. The institutional and legal framework, updated by the Law of Ukraine "On Capital Markets and Organized Commodity Markets", which introduced a modern classification of derivative instruments by settlement method and by type of underlying asset, is analyzed; however, it has not ensured the automatic formation of a liquid market. It is established that organized trading is characterized by the dominance of the spot segment over the derivatives one and by the prevalence of auction mechanisms over contract-based trading. A two-stage development model is substantiated, in which the first stage envisages the launch of cash-settled futures under minimal infrastructural requirements, and the second stage introduces physically delivered contracts with a network of certified warehouses. Structural barriers to market development are systematized according to their institutional-legal, infrastructural, market, and informational-behavioral nature, and tools for overcoming them are proposed. The mechanism of transmission of global price shocks into domestic prices and the stabilizing function of hedging are revealed. The aggregate potential of the derivatives market is estimated by segments of underlying assets, and the prospects for its realization are determined in the context of post-war reconstruction, European integration, and the diversification of sales markets for agricultural products. The proposed sequence of institutional reforms also defines the conditions under which market liquidity, transparent price discovery, and domestic risk-transfer mechanisms can emerge and become sustainable. The study therefore links regulatory capacity, market infrastructure, participant incentives, and physical commodity logistics within a coherent implementation framework for Ukraine.

Keywords: organized derivatives market; futures contract; hedging; price risk; exchange infrastructure; structural barriers; food security; agricultural exports.

JEL Classification: G13, G18, O16

DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1256-2026-49-2>

Постановка проблеми. Українська економіка належить до групи провідних світових експортерів зернових та олійних культур, однак управління ціновим ризиком, що супроводжує сировинні експортні потоки, здійснюється переважно через зарубіжну біржову інфраструктуру. Розрахункові ціни на вітчизняне зерно та продукти переробки орієнтуються на котирування світових організованих ринків, унаслідок чого виробник і переробник приймають цінові сигнали, сформовані за межами національного економічного простору, позбавлені можливості хеджування на власному строковому майданчику [4; 8]. Асиметрія між масштабом сировинного потенціалу та рівнем розвитку внутрішнього строкового сегмента формує проблему, що має водночас теоретичний і прикладний вимір: теоретичний полягає у з'ясуванні інституційних передумов дозрівання організованого ринку деривативів, а прикладний охоплює розроблення послідовності кроків, здатних перетворити задекларований потенціал на функціонуючий механізм ціноутворення та управління ризиком. Розв'язання проблеми пов'язане з важливими науковими та практичними завданнями забезпечення продовольчої й енергетичної

безпеки, повоєнної відбудови економіки та інтеграції внутрішнього ринку в європейський простір організованої торгівлі [10; 11].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичне підґрунтя біржової торгівлі та строкових інструментів розроблено у працях М. О. Солодкого, В. О. Яворської, Н. П. Резнік та інших дослідників, які системно виклали природу біржового товарного ринку, механізми ф'ючерсної торгівлі й хеджування [12; 14; 16]. Функціонування міжнародних біржових ринків та закономірності ціноутворення на них розкрито у працях, присвячених міжнародним організованим майданчикам і технікам страхування цінового ризику ф'ючерсами та опціонами [15; 17]. Сучасний стан і перспективи організованого ринку в Україні проаналізовано О. А. Водолазською, яка оцінила рівень розвитку вітчизняного ринку цінних паперів та виявила структурні чинники його низької ліквідності [4]. Тенденції та перспективи організованих товарних ринків узагальнено А. І. Масло [8], а стратегічні напрями диверсифікації ринків збуту аграрної продукції обґрунтовано О. Павленко [9]. Динаміку ф'ючерсних цін на міжнародних біржах та перспективи розвитку вітчизняної

біржової торгівлі змодельовано А. Глушею [5]. Аналітичну оцінку торгівлі деривативами на європейських організованих товарних ринках і тенденції міжнародної торгівлі ф'ючерсними контрактами здійснено у працях М. М. Ільчука, В. О. Яворської, В. І. Радька, О. А. Томашевської [6; 7]. Нормативно-правові засади діяльності визначено Законом України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» [10], а поточний стан реформування ринку висвітлено у фаховій та діловій періодиці [2; 3]. Попри значний доробок, поза увагою дослідників залишається цілісна етапна модель розбудови вітчизняного строкового ринку, яка пов'язувала б інституційні передумови, структурні бар'єри та механізм передавання цінних сигналів у єдину аналітичну конструкцію.

Постановка завдання. Оцінити стан організованого строкового ринку в Україні, систематизувати структурні бар'єри його розвитку та обґрунтувати двоетапну модель інституційного становлення, що пов'язує запуск розрахункових ф'ючерсів з подальшою інтеграцією поставних контрактів у фізичний товарообіг.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інституційно-правове поле біржової діяльності зазнало системного оновлення з набуттям чинності Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки», який замінив попереднє законодавство про цінні папери та запровадив сучасну класифікацію похідних інструментів. Закон розмежовує деривативи за способом виконання на поставні, що передбачають відчуження базового активу, та розрахункові, за якими сторони обмежуються грошовими розрахунками без фізичної поставки, а за видом базового активу виокремлює товарні, фондові деривативи та деривативи грошового ринку [10]. Регулювання строкового сегмента покладено на Національну комісію з цінних паперів та фондового ринку, наділену повноваженнями встановлювати вимоги до організаторів торгівлі, клірингових установ і торгового репозиторію, що акумулює інформацію про укладені деривативи. Оновлена нормативна база усунула історичну прогалину, за якої строкові контракти не мали чіткого правового статусу, проте наявність законодавчого підґрунтя не забезпечила автоматичного формування ліквідного ринку [3; 10]. Теоретичне пояснення розриву між нормою та практикою впливає з природи біржового товарного ринку, функ-

ціонування якого потребує водночас правил, критичної маси учасників, стандартизованих контрактів і довіри до розрахункової інфраструктури [13; 14; 16].

Поточний стан організованої торгівлі характеризується домінуванням наявного сегмента над строковим та переважанням аукціонних механізмів над контрактними. Аграрна біржа, єдина державна товарна біржа, створена для забезпечення товарних і фінансових інтервенцій Аграрного фонду, функціонує переважно у форматі електронних аукціонів з реальним товаром, тоді як торгівля стандартизованими строковими контрактами залишається нерозвиненою [1; 2]. Фондовий сегмент залишається тонким за обсягами й вузьким за колом учасників, що обмежує виконання ринком функції перерозподілу капіталу [4]. Структурні чинники, серед яких низька ліквідність, обмежена довіра інвесторів і нерозвиненість ринкової інфраструктури, утримують строкову торгівлю на початковому рівні попри сформоване законодавче поле [3; 4].

Логіка розбудови ф'ючерсної торгівлі підпорядковується послідовності двох етапів, кожен з яких вирішує власне коло завдань і потребує специфічної інфраструктури. Двоетапну модель розвитку строкового ринку відображено на рис. 1.

Зображена на рис. 1 послідовність розкриває внутрішню логіку дозрівання строкового ринку, за якої кожен етап створює передумови для наступного. Перший етап, інституційне становлення, вирішує завдання запуску ринку за мінімальних інфраструктурних вимог: формування нормативно-правової бази, біржової інфраструктури, клірингу та гарантійного забезпечення, стандартизації контрактів і впровадження пілотних аграрних та валютних ф'ючерсів. Розрахунковий спосіб виконання усуває потребу в складській та логістичній мережі, оскільки сторони обмежуються грошовими розрахунками, а ф'ючерсна ціна прив'язується до котирувань світових бенчмарків [15; 17]. Результатом першого етапу стає запуск базових інструментів і формування довіри учасників, без якого нарощування обсягів залишається неможливим. Другий етап, масштабування та інтеграція, надбудовується над сформованою інфраструктурою й охоплює розширення лінійки контрактів, зростання ліквідності, залучення банків, експортерів і виробників, інтеграцію з міжнародними ринками та роз-

Рис. 1. Двоетапна модель розвитку строкової торгівлі в Україні

Джерело: складено автором на основі [10; 13]

виток хеджування й цінних індикаторів. Перехід від короткострокового горизонту першого етапу до середньострокового горизонту другого перетворює строковий ринок з інструмента суто фінансового управління ризиком на повноцінний механізм товарообігу, у якому ф'ючерсна ціна конвергує зі спотовою в пункті поставки [10; 12].

Масштаб потенціалу, який відкриває послідовна розбудова строкового ринку, диференціюється за сегментами базових активів. Роз-

поділ сукупного потенціалу за узагальненими аналітичними оцінками наведено на рис. 2.

Наведений на рис. 2 розподіл відображає структурну специфіку української економіки, у якій найбільшу вартісну місткість має сегмент аграрних ф'ючерсів з потенціалом близько семи мільярдів доларів, зумовлений експортною орієнтацією зернового та олійного виробництва й тривалим виробничим циклом, чутливим до світової кон'юнктури [8; 9]. Сегмент валютних ф'ючерсів з оцін-

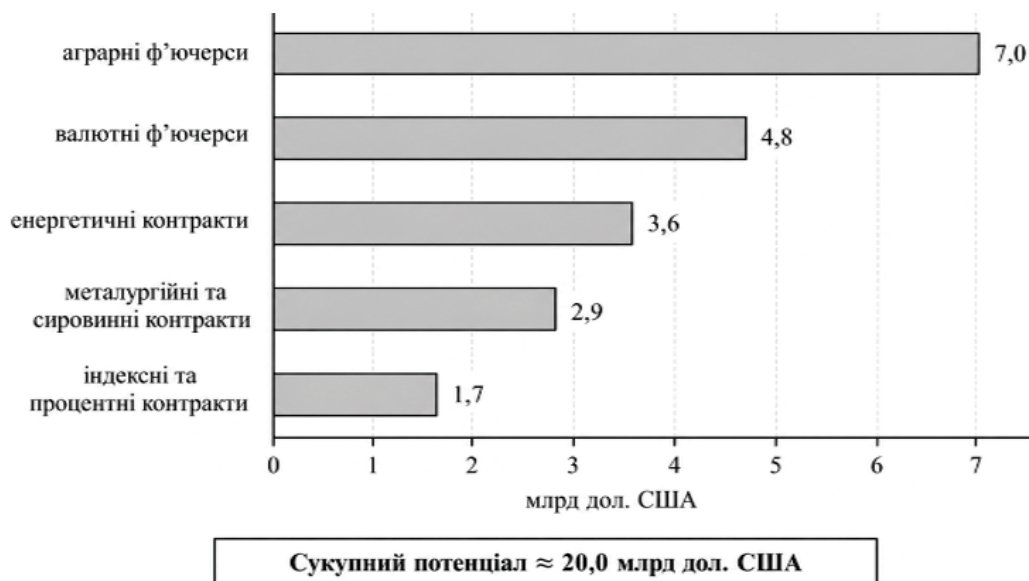

Рис. 2. Потенціал організованого строкового ринку в Україні за сегментами базових активів, млрд дол. США

Джерело: складено автором на основі [3; 4; 8]

кою близько чотирьох цілих восьми десятих мільярда доларів спирається на потребу експортерів та імпортерів у хеджуванні курсового ризику, що загострився в умовах підвищеної волатильності. Енергетичні контракти з потенціалом близько трьох цілих шести десятих мільярда доларів відображають вартісну місткість енергоносіїв та їхню роль у структурі внутрішнього споживання й транзиту. Металургійні та сировинні контракти, а також індексні й процентні інструменти формують менші за обсягом, проте важливі для повноти ринку сегменти. Сукупний потенціал, оцінений на рівні близько двадцяти мільярдів доларів, залишається гіпотетичним доти, доки не пройдено описану двоетапну послідовність, оскільки без інфраструктури розрахункових контрактів та подальшого впровадження поставних механізмів оцінений обсяг не конвертується в реальні обороти [3; 4].

Перехід від оціненого потенціалу до функціонуючого ринку стримується сукупністю взаємопов'язаних бар'єрів, які діють одночасно на кількох рівнях. Систематизацію структурних бар'єрів за їхньою природою відображено на рис. 3.

Відображена на рис. 3 систематизація дає змогу розмежувати перешкоди за природою та визначити послідовність їх подолання. Інституційно-правові бар'єри охоплюють

фрагментарність регулювання, нестабільність правил оподаткування біржових операцій та обмежений захист інвестора, що знижують передбачуваність участі в організованій торгівлі [10]. Інфраструктурні бар'єри пов'язані з недостатнім розвитком клірингу, слабкістю центрального контрагента та нерозвиненістю біржової технології, без яких гарантування виконання контрактів залишається проблематичним. Ринкові бар'єри проявляються у низькій ліквідності, вузькому колі учасників і переважанні спотових операцій, унаслідок чого спреди залишаються широкими, а ціноутворення нестійким [4]. Інформаційно-поведінкові бар'єри зумовлені дефіцитом ринкових даних, низькою обізнаністю потенційних хеджерів та недовірою до строкових інструментів, успадкованою від періодів нестабільності. Сукупна дія перелічених груп породжує наслідки у вигляді високої вартості хеджування, слабкого ціноутворення та низької інвестиційної привабливості, які замикають ринок у стані недорозвиненості. Розмежування бар'єрів за природою має практичне значення, оскільки кожна група потребує власного інструменту усунення: ринкові перешкоди долаються залученням маркетмейкерів і податковими стимулами, інституційно-правові вимагають гармонізації регулювання та посилення захисту інвестора,

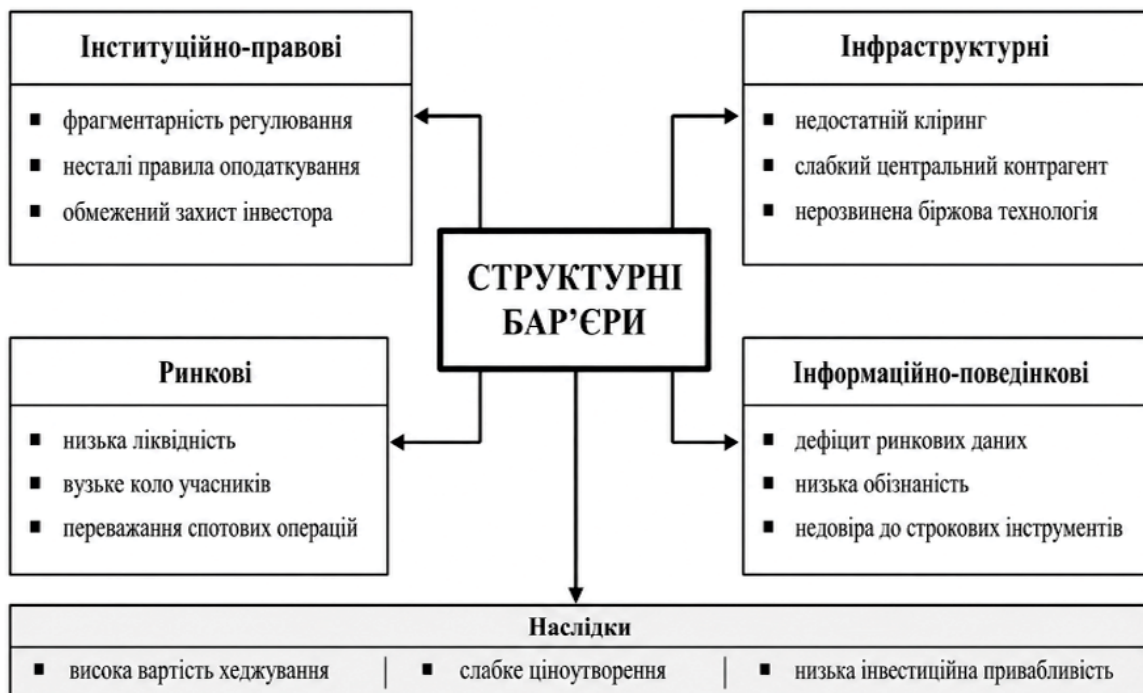

Рис. 3. Структурні бар'єри розвитку строкового ринку в Україні

Джерело: складено автором на основі [4; 6; 7]

інфраструктурні потребують розбудови клірингу й центрального контрагента, а інформаційно-поведінкові усуваються програмами підвищення фінансової грамотності та розкриттям ринкових даних [4; 6].

Порівняння з європейськими організованими товарними ринками увиразнює інституційну відстань, яку належить подолати вітчизняному ринку. Аналіз торгівлі деривативними контрактами на європейських майданчиках засвідчує зрілість інфраструктури центрального контрагента, широку лінійку стандартизованих контрактів і високу частку інституційних учасників, що забезпечують ліквідність та стійкість ціноутворення [6; 7]. Тенденції міжнародної торгівлі ф'ючерсними контрактами демонструють зростання ролі аграрних та енергетичних деривативів у структурі світового обороту, що підтверджує перспективність відповідних сегментів для України за умови подолання інфраструктурних обмежень [7]. Моделювання динаміки ф'ючерсних цін на міжнародних біржах підтверджує можливість використання світових котирувань як орієнтира для розрахункових контрактів на першому етапі розбудови внутрішнього ринку [5].

Значення строкового ринку виходить за межі управління ціновим ризиком окремих учасників і набуває виміру продовольчої та енергетичної безпеки. Механізм передавання

світових цінових шоків у внутрішні ціни та стабілізаційну функцію хеджування унаочнено на рис. 4.

Відтворений на рис. 4 механізм показує, що внутрішня ціна українського зерна формується як похідна від світового котирування, скоригованого на імпортерський або експортерський паритет, який відображає транспортні витрати, якісні характеристики та логістичні обмеження. Передавання світового цінового шоку у внутрішні оптові, а далі виробничі та споживчі ціни відбувається майже без затримки, унаслідок чого виробник, позбавлений інструментів хеджування, повністю приймає на себе цінову невизначеність [16]. Паралельний контур, утворений ф'ючерсним ринком, відкриттям хеджевої позиції, фіксацією очікуваної ціни та зниженням цінового ризику, забезпечує ефект хеджування у вигляді стабілізації витрат і зменшення невизначеності доходів [15]. Запровадження розрахункових ф'ючерсів на першому етапі розбудови ринку дало б змогу перенести частину цінового ризику на учасників, готових його прийняти, та стабілізувати очікуваний дохід аграрного сектору. Стабілізація доходів виробників має прямий вплив на продовольчу безпеку, оскільки передбачуваність цінових надходжень підтримує безперервність виробничого циклу й інвестицій у наступні врожаї, що в умовах

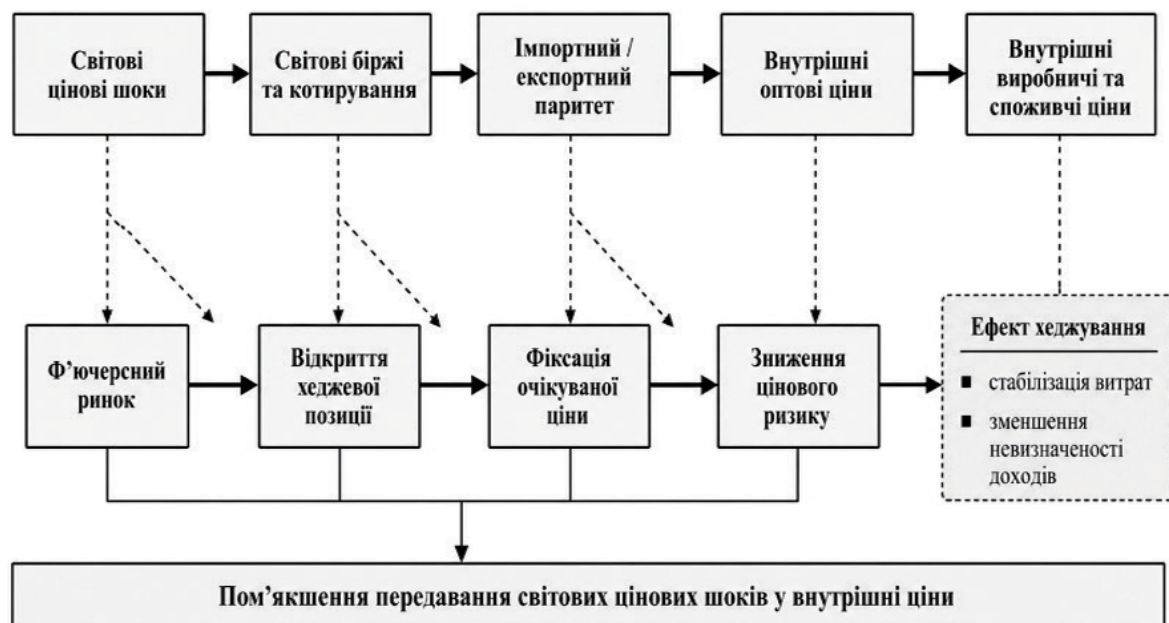

Рис. 4. Механізм передавання світових цінових шоків у внутрішні ціни та функція хеджування

Джерело: складено автором на основі [5; 15]

воєнного часу набуває критичного значення для стійкості аграрного експорту [9].

Перспективи розвитку вітчизняної строкової торгівлі визначаються поєднанням внутрішніх реформ із процесами повоєнної відбудови та європейської інтеграції. Відбудова економіки після завершення активної фази війни відкриває можливість розбудови строкової інфраструктури на оновленій технологічній основі, без обтяження застарілими інституційними практиками, тоді як наближення українського законодавства до європейських стандартів регулювання ринків капіталу створює передумови для інтеграції внутрішнього ринку в загальноєвропейський простір організованої торгівлі [6; 10]. Диверсифікація ринків збуту української аграрної продукції, що активізувалася під впливом блокування традиційних логістичних маршрутів, посилює потребу в інструментах управління цінним ризиком, оскільки розширення географії експорту супроводжується зростанням чутливості до коливань світових котирувань на нових ринках [9]. Прогнози міжнародних інституцій щодо поступового відновлення світової економіки у 2025–2026 роках формують сприятливе зовнішнє тло для запуску внутрішнього строкового ринку, проте реалізація перспектив залишається залежною від подолання описаних структурних бар'єрів [11].

Практична реалізація двоетапної моделі потребує узгодженої послідовності інституційних кроків, згрупованих за етапами розбудови ринку. Першочергові заходи першого етапу охоплюють:

- запуск електронної платформи розрахункових ф'ючерсів на базові аграрні та валютні активи;
- запровадження інституту маркетмейкерів для забезпечення початкової ліквідності;
- формування клірингової інфраструктури та торгового репозиторію відповідно до вимог законодавства;
- реалізацію програм підвищення фінансової грамотності потенційних хеджерів [10; 13].

Заходи другого етапу передбачають сертифікацію мережі складів і елеваторів за уніфікованими стандартами якості, розроблення процедур фізичної поставки та контролю відповідності, інтеграцію внутрішніх котирувань зі світовими бенчмарками й гармонізацію регуляторних вимог з європейськими нормами [6; 17]. Послідовне виконання перелічених заходів перетворює гіпотетичний

потенціал на функціонуючий ринок, здатний виконувати функції управління ризиком, виявлення ціни та підтримання продовольчої й енергетичної безпеки.

Висновки і перспективи подальших досліджень у даному напрямі. Проведене дослідження засвідчило, що розвиток організованого строкового ринку в Україні залежить від послідовного формування інституційної, клірингової, технологічної та товарної інфраструктури. Запропонована двоетапна модель передбачає початковий запуск розрахункових ф'ючерсів на найбільш придатні аграрні та валютні базові активи з одночасним формуванням маркетмейкерської підтримки, клірингу, гарантійного забезпечення та стандартизованих правил торгівлі. Після досягнення достатньої ліквідності й довіри учасників доцільним є перехід до масштабування контрактної лінійки та впровадження поставних інструментів, пов'язаних із сертифікованою складською і логістичною мережею. Систематизація бар'єрів показала, що інституційно-правові, інфраструктурні, ринкові та інформаційно-поведінкові обмеження взаємно посилюють одне одного, тому їх усунення потребує узгоджених рішень за єдиною послідовністю. Розкритий механізм передавання світових цінних шоків підтверджує економічну доцільність внутрішніх інструментів хеджування для зниження волатильності очікуваних доходів виробників і витрат споживачів. Оцінений потенціал сегментів базових активів дає підстави визначити аграрні, валютні та енергетичні контракти пріоритетними напрямками стартового розвитку. Перспективи подальших досліджень пов'язані з кількісним моделюванням ліквідності пілотних контрактів, оцінюванням оптимальних параметрів маркетмейкерської підтримки та емпіричною перевіркою ефективності запропонованої етапності після запуску організованої строкової торгівлі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аграрна біржа : офіційний веб-сайт. URL: <https://agrex.gov.ua/>
2. Аграрна біржа: машина часу чи сучасна необхідність? *Юридична газета*. 16.03.2023. URL: <https://jur-gazeta.com/publications/practice/zemelne-agrarne-pravo/agrarna-birzha-mashina-chasu-chi-suchasna-neobhidnist.html>
3. Біржова реформа в Україні: шлях до здорового ринку. *NV Бізнес*. 15.02.2025. URL:

<https://biz.nv.ua/ukr/economics/torgivlya-na-birzhi-v-ukrajini-teper-regulyuye-zakonodavstvo-50190132.html>

4. Водолазська О. А. Аналіз стану та перспектив розвитку організованого ринку цінних паперів в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2025. № 1. С. 113–118. URL: <https://nayka.com.ua/index.php/investplan/article/view/5417/5470>

5. Глуша А. Аналіз і моделювання динаміки ф'ючерсних цін на міжнародних біржах та перспективи розвитку біржової торгівлі в Україні. *Економіка та суспільство*. 2026. № 86. С. 58–65. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/D2026-86-184>. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/8194>

6. Ільчук М. М., Яворська В. О., Радько В. І., Томашевська О. А. Аналітична оцінка біржової торгівлі деривативними контрактами на європейських організованих товарних ринках. *Економіка та суспільство*. 2025. № 81. С. 428–433. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-81-57>. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/7074>

7. Ільчук М. М., Яворська В. О., Томашевська О. А. Тенденції міжнародної біржової торгівлі ф'ючерсними контрактами на організованих товарних ринках. *Економіка та суспільство*. 2026. № 86. С. 446–452. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-86-55>. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/8062>

8. Масло А. І. Тенденції та перспективи розвитку організованих товарних ринків. *Економіка та суспільство*. 2025. № 73. С. 329–336. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-73-99>. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5943>

9. Павленко О. Стратегічні напрями диверсифікації ринків збуту української аграрної продукції. *Економіка та суспільство*. 2025. № 71. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-71-127>. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5591>

10. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки : Закон України. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>

11. Прогноз МВФ щодо перспектив світової економіки на 2025–2026 роки. Національний інститут стратегічних досліджень. 03.06.2025. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/mizhnarodni-vidnosyny/prohnoz-mvf-shchodo-perspektyv-svitovoyi-ekonomiky-na-2025-2026>

12. Солодкий М. О. Біржова справа : підручник / за наук. ред. О. М. Сохацької. Тернопіль : ТНЕУ, 2014. 655 с.

13. Солодкий М. О., Ільчук М. М., Яворська В. О. Біржова торгівля на товарних рин-

ках : навч. посіб. Київ : НУБіП України, 2023. URL: <https://biblio.nkatk.com/index.php/kataloh/pidpriemnytstvo-ta-torhivlia/>

14. Солодкий М. О., Резнік Н. П., Яворська В. О. Основи біржової діяльності : навч. посіб. Київ : ЦП Компрінт, 2017. 450 с.

15. Солодкий М. О., Рубан Ю. В. Хеджування ф'ючерсами і опціонами : навч. посіб. Київ : Компрінт, 2018. URL: <http://dglb.nubip.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/5795>

16. Солодкий М. О., Яворська В. О. Біржовий товарний ринок : навч. посіб. Київ : ЦП Компрінт, 2015. 576 с.

17. Солодкий М. О., Яворська В. О. Міжнародні біржові ринки : навч. посіб. Київ : Компрінт, 2019. 520 с.

REFERENCES

1. Ahrarna birzha : ofitsiyni veb-sait [Agrarian Exchange: official website]. Available at: <https://agrex.gov.ua/> (in Ukrainian)

2. Ahrarna birzha: mashyna chasu suchasna neobkhidnist? [Agrarian exchange: a time machine or a modern necessity?]. *Yurydychna hazeta*. 16.03.2023. Available at: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/zemelne-agrarne-pravo/agrarna-birzha-mashina-chasu-chi-suchasna-neobkhidnist.html> (in Ukrainian)

3. Birzhova reforma v Ukraini: shliakh do zdorovoho rynku [Exchange reform in Ukraine: the path to a healthy market]. *NV Biznes*. 15.02.2025. Available at: <https://biz.nv.ua/ukr/economics/torgivlya-na-birzhi-v-ukrajini-teper-regulyuye-zakonodavstvo-50190132.html> (in Ukrainian)

4. Vodolazska O. A. (2025). Analiz stanu ta perspektyv rozvytku orhanizovanoho rynku tsinnykh papieriv v Ukraini [Analysis of the state and prospects of the organized securities market in Ukraine]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, no. 1, pp. 113–118. Available at: <https://nayka.com.ua/index.php/investplan/article/view/5417/5470> (in Ukrainian)

5. Hlusha A. (2026). Analiz i modeliuvannia dynamiky fiuchersnykh tsin na mizhnarodnykh birzhakh ta perspektyvy rozvytku birzhovoi torhivli v Ukraini [Analysis and modeling of futures price dynamics on international exchanges and prospects of exchange trading in Ukraine]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 86, pp. 58–65. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/D2026-86-184>. Available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/8194> (in Ukrainian)

6. Ilchuk M. M., Yavorska V. O., Radko V. I. & Tomashevskaya O. A. (2025). Analitichna otsinka birzhovoi torhivli deryvatyvnymy kontraktamy na yevropeiskyykh orhanizovanykh tovarnykh rynkakh [Analytical assessment of exchange trading in derivative contracts on European organized commodity markets]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 81, pp. 428–433.

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-81-57>. Available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/7074> (in Ukrainian)

7. Ilchuk M. M., Yavorska V. O. & Tomashevskaya O. A. (2026). Tendentsii mizhnarodnoi birzhovoi torhivli fiuchersnykh kontraktamy na orhanizovanykh tovarnykh rynkakh [Trends of international exchange trading in futures contracts on organized commodity markets]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 86, pp. 446–452. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-86-55>. Available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/8062> (in Ukrainian)

8. Maslo A. I. (2025). Tendentsii ta perspektyvy rozvytku orhanizovanykh tovarnykh rynkiv [Trends and prospects of organized commodity markets development]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 73, pp. 329–336. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-73-99>. Available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5943> (in Ukrainian)

9. Pavlenko O. (2025). Stratehichni napriamy dyversyfikatsii rynkiv zbutu ukrainskoi ahrarnoi produktsii [Strategic directions of diversification of sales markets for Ukrainian agricultural products]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 71. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-71-127>. Available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5591> (in Ukrainian)

10. Pro rynky kapitalu ta orhanizovani tovarni rynky : Zakon Ukrainy [On Capital Markets and Organized Commodity Markets: Law of Ukraine]. Verkhovna Rada Ukrainy. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15> (in Ukrainian)

11. Prohnoz MVF shchodo perspektyv svitovoi ekonomiky na 2025–2026 roky [IMF forecast on

the prospects of the world economy for 2025–2026]. Natsionalnyi instytut stratehichnykh doslidzhen. 03.06.2025. Available at: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/mizhnarodni-vidnosyny/prohnoz-mvf-shchodo-perspektyv-svitovoyi-ekonomiky-na-2025-2026> (in Ukrainian)

12. Solodkyi M. O. (2014). Birzhova sprava : pidruchnyk [Exchange business: a textbook] / za nauk. red. O. M. Sokhatskoi. Ternopil: TNEU, 655 p. (in Ukrainian)

13. Solodkyi M. O., Ilchuk M. M. & Yavorska V. O. (2023). Birzhova torhivlia na tovarnykh rynkakh : navch. posib. [Exchange trading on commodity markets: a study guide]. Kyiv: NUBiP Ukrainy. Available at: <https://biblio.nkatk.com/index.php/kataloh/pidpriemnytstvo-ta-torhivlia/> (in Ukrainian)

14. Solodkyi M. O., Reznik N. P. & Yavorska V. O. (2017). Osnovy birzhovoi diialnosti : navch. posib. [Fundamentals of exchange activity: a study guide]. Kyiv: TsP Komprynt, 450 p. (in Ukrainian)

15. Solodkyi M. O. & Ruban Yu. V. (2018). Khedzhuvannia fiuchersamy i optionamy : navch. posib. [Hedging with futures and options: a study guide]. Kyiv: Komprynt. Available at: <http://dglb.nubip.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/5795> [in Ukrainian].

16. Solodkyi M. O. & Yavorska V. O. (2015). Birzhovyi tovarnyi rynok : navch. posib. [Commodity exchange market: a study guide]. Kyiv: TsP Komprynt, 576 p. (in Ukrainian)

17. Solodkyi M. O. & Yavorska V. O. (2019). Mizhnarodni birzhovi rynky : navch. posib. [International exchange markets: a study guide]. Kyiv: Komprynt. 520 s. [in Ukrainian].

Дата надходження статті: 06.07.2026

Дата прийняття статті до публікації: 04.08.2026

Дата публікації статті: 20.08.2026